

DOPORUČENÍ K ZAJIŠTĚNÍ PODPORY PŘI PŘECHODU SPECIÁLNÍCH ŠKOL NA DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Základní školy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona (tzv. speciální) zůstaly v provozu i v době mimořádných opatření a přechodu většiny škol na vzdělávání distančním způsobem. Důvodem zachování prezenčního provozu byla především potřeba intenzivnější individualizované podpory dětí s těžšími hendikepy ve vzdělávání. Ta zároveň zvyšuje celkovou zátěž jejich rodin, která už je beztak velická v důsledku zajišťování každodenní nepřetržité péče. Chtěli bychom všem pracovníkům speciálních škol poděkovat za jejich úsilí a nasazení v těchto nelehkých dobách.

Situace v České republice je však aktuálně natolik kritická a zároveň odlišná od jarní vlny pandemie. Dramaticky stoupající počet nakažených i vysoká smrtnost kvůli COVID-19 jsou alarmující. Ochrana života a zdraví všech zúčastněných musí být na prvním místě a je nutné na současnou epidemiologickou situaci reagovat adekvátně a flexibilně.

Zádáme Ministerstvo školství a vládu, aby na základě aktuální epidemiologické situace zajistili žákům speciálních škol a jejich rodinám maximální možnou podporu nejen při vzdělávání distančním způsobem a současně dočasně omezili prezenční provoz speciálních škol po nezbytně nutnou dobu. K zajištění podpory doporučujeme zejména:

1. ZE STRANY STÁTU:

○ **Zavření speciálních škol omezit jen na dobu nezbytnou**

Speciální školy by měly být vzhledem k aktuální situaci uzavřeny a zůstat zavřené jen po dobu z bezpečnostního hlediska nezbytně nutnou. Jejich opětovné otevření by se mělo plánovat hned v prvních vlnách rozvolňovacích opatření. Po znovuotevření by zároveň rodičům mělo být umožněno rozhodnout, zda pro své dítě nadále preferují distanční či prezenční vzdělávání bez ohrožení jejich nároku na ošetřovné. Také pedagogickým pracovníkům s vyšším rizikem nákazy a negativních následků viru COVID-19 by mělo být umožněno i nadále pracovat distančně (například realizovat distanční výuku skupin dětí, které se budou vzdělávat distančním způsobem, realizovat podpůrné a přípravné činnosti pro kolegy ve školách, plnit jiné činnosti dle zadání ředitele školy).

○ **Zajistit zvýšenou podporu dětí i rodin při distančním vzdělávání**

Distanční vzdělávání žáků speciálních škol je nutné podpořit cílenou individualizovanou podporou školských i sociálních služeb. Děti navštěvující speciální školy potřebují zvýšenou podporu ve vzdělávání nad rámec obvyklé online výuky a zadávání úkolů k samostatné práci. Potřebují individuální podporu, kterou lze realizovat i ve spolupráci se sociálními službami. Mimo současné kapacity těchto služeb by se mohli aktivně zapojit také studenti středních pedagogických škol a pedagogických fakult například v rámci plnění speciálně pedagogických předmětů a praxí.

○ **Zajistit celkovou podporu rodin**

Rodiče dětí s vážnějšími zdravotními hendikepy musí zajistit nejen vzdělávání, ale také nepřetržitou a vyčerpávající péči o své dítě, na kterou bez obvyklých služeb zůstávají osamocení. Z šetření Aliance pro individualizovanou podporu mapujícího [Dopady pandemie covid-19 na osoby se zdravotním postižením nebo chronickým onemocněním a jejich pečující v ČR](#) vyplývá, že v průběhu první vlny pandemie zůstala veškerá péče většinou na pečujících osobách a rodinách. Rodiny byly výrazně přetíženy a osoby se zdravotním postižením i pečující velmi negativně pociťovali výpadek všech běžně dostupných a využívaných služeb (zdravotních, sociálních a školských). Obdobná situace by se již neměla opakovat. Pro pečující musí zůstat k dispozici alespoň základní podpůrné služby například osobní asistence, odlehčovací služby, sociálně aktivizační služby apod.

○ **Zajistit nárok rodičů na ošetřovné**

Doporučujeme, aby všichni rodiče dětí navštěvujících speciální školy, které mají zvýšené nároky na podporu ze strany rodiny, měli nárok na ošetřovné bez omezení věku dítěte v obdobném režimu jako rodiče dětí se zdravotním postižením po celou dobu trvání distančního vzdělávání.

2.

ZE STRANY SPECIÁLNÍCH ŠKOL:

o Zajistit zvýšenou podporu dětí i rodin při distančním vzdělávání

Zmapovat aktuální potřeby dětí a jejich rodin a pružně na ně reagovat. Zajistit vzdělávání a kontinuitu v poskytování přiznaných podpůrných opatření v souladu s [Metodickým doporučením MŠMT ke vzdělávání distančním způsobem](#) i nad jeho rámec. Pracovat s dětmi i v distančním režimu především individuálně. Tam, kde není s dítětem z důvodu jeho znevýhodnění možná online komunikace a výuka, zajistit osobní podporu dětí v jejich přirozeném prostředí nebo v prostorách školy za dodržení bezpečnostních opatření.

o Informovat rodiny o možnosti využití poradenské služby školy

Vzdělávání dětí se SVP v distančním režimu je specifické a výrazně náročnější. Rodičům k němu obvykle v různé míře schází potřebné dovednosti, vzdělání, pomůcky i vybavení. Informujte rodiče, na koho se mohou se svými dotazy a žádostmi o podporu obracet. K dispozici by jim měli být pracovníci školního poradenského pracoviště nebo školského poradenského zařízení i pedagogové jejich dětí.

o Zapůjčit dětem speciální učebnice a pomůcky

Děti se SVP ve školách využívají ke vzdělávání řadu speciálních učebnic a speciálních a kompenzačních pomůcek. Je vhodné alespoň ty, které jsou pro vzdělávání dítěte stěžejní, rodině na dobu vzdělávání distančním způsobem zapůjčit do domácího prostředí (například na základě [smlouvy o výpůjčce](#)).

o Neopouštět žádné dítě bez kontaktu se školou

Některé děti, zejména ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, nemají k dispozici techniku pro online komunikaci a výuku, přičemž jim i jejich rodičům mohou také scházet kompetence k jejímu užívání. Některé děti nemají v rodině podporu ke vzdělávání. Školy si již na jaře zmapovaly, o které děti se jedná, a aktuálně je třeba jim zajistit zvýšenou podporu pro vzdělávání distančním způsobem. Zapůjčit potřebnou techniku a připojení včetně edukace jak s ní zacházet, zajistit jiný vhodný či doplňující způsob komunikace a vzdělávání dítěte a/nebo podpořit ho osobními návštěvami či využít spolupráce se sociálními službami.

o Spolupracovat se sociálními službami a dobrovolníky

Speciální školy nejsou v podpoře znevýhodněných dětí samy. Mohou spolupracovat s dostupnými sociálními službami. Při podpoře a vzdělávání dětí se zdravotními hendikepami je vhodné spolupracovat například se službami osobní asistence nebo respitními službami, při podpoře socioekonomicky znevýhodněných dětí pak zejména se sociálně aktivizačními službami a nízkoprahovými zařízeními. Školy také mohou aktivně vyhledávat dobrovolníky z řad studentů pedagogických škol a fakult či například skautů a využít spolupráce s nimi.

3.

ZE STRANY AKTÉRŮ VZDĚLÁVÁNÍ:

o Dbát na prevenci a posilovat imunitu

Z dostupných studií vyplývá, že dobrou prevencí i podporou snižující negativní dopady viru na lidský organismus, je pravidelný příjem vitamínu D, C a zinku. Vedle pohybu na čerstvém vzduchu a lehké stravy zvažte pravidelné užívání vitamínů a minerálů ze strany pedagogů i dětí docházejících do školy.

o Vnímat potřeby dítěte a nastavit bezpečné prostředí

Také pro děti je současná situace náročná. [Pomozte jim zvládat stres](#). Mluvte s nimi o aktuální situaci, naslouchejte, věnujte jim čas a pozornost a maximálně je podporujte. Pečujte o dobré vztahy a klima. Distanční vzdělávání umožňuje individualizovat a pružně reagovat na celkové i aktuální potřeby dítěte. Vycházejte ze zájmu dítěte a jeho schopnosti se soustředit. Výuku prokládejte odpočinkem, relaxací a pohybem. Využít můžete také [relaxační a manipulační pomůcky](#). Využívejte k učení také hry a praktické domácí činnosti. Více tipů k distančnímu vzdělávání pro rodiče dětí najdete v našem [Desateru nejen pro rodiče dětí se speciálními vzdělávacími potřebami](#).

o Umět požádat o pomoc

Bezplatnou psychologickou pomoc pro pedagogy i rodiče řešící obtížné situace v důsledku koronakrizy nabízí NPI ČR na webu na podporu společného vzdělávání [Zapojme všechny](#). Online psychologické poradenství pro pomáhající profese poskytuje také [Sociální klinika](#). Pro konzultaci svých obtíží můžete využít také osvědčené nonstop linky důvěry.